

แนวทางการประยุกต์ทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ ตามแนวพุทธจิตวิทยา

Guidelines for the Application of Communication Skills in Astrology Forecasting Based on Buddhist Psychology

พระชาติชาย อคคปญโญ (ร่มไพรงาม)¹ สิริวัฒน์ ศรีเครือดง² และ วิชชดา ฐิติโชติรัตน³

Received: September 09, 2023
Revised: October 08, 2023
Accepted: October 09, 2023

Phra Chartchai Akkhapanyo (Rompbraingam),
Siriwat Srikreadong and Witchuda Titichoatrattana
(chartchay23@gmail.com and siriwatmcu@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการประยุกต์ทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา” มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารตามแนวพุทธจิตวิทยา 2. เพื่อศึกษากระบวนการและทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ด้วยระเบียบและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 17 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการศึกษาพบว่า 1. การสื่อสารตามแนวจิตวิทยาและพระพุทธานุศาสน์และการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านการสื่อสารตามแนวจิตวิทยา ด้านการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนาและด้านแนวคิดเกี่ยวกับการพยากรณ์โหราศาสตร์ 2. กระบวนการและทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย ด้านกระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ด้านทักษะที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา และด้านคุณลักษณะของโหราจารย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 3. การเสนอแนวทางการประยุกต์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจการ

¹ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
M.A. Program in Buddhist Psychology, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^{2,3} ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Department of Psychology Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

พยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา วัตถุประสงค์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา คุณลักษณะของโหราจารย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา กระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา และทักษะที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา

คำสำคัญ: ทักษะการสื่อสาร, การประยุกต์, การพยากรณ์, โหราศาสตร์, พุทธจิตวิทยา

Abstract

The research on “Guidelines for the Application of Communication Skills in Astrology Forecasting Based on Buddhist Psychology” The objectives of the study were 1) to study the process and communication skills in the astrology forecasting based on Buddhist Psychology; 2) to analyze the communicating model based on Buddhist Psychology; and 3) to propose a model of the astrology forecasting based on Buddhist Psychology. The study was qualitative research in nature, using an in-depth interview to collect data from 17 key informants and a focus group discussion with 9 specialists. The obtained data were analyzed using content analysis and triangulation method.

The findings of the study were as follows: 1. The process and communication skills in the astrology forecasting based on Buddhist Psychology consisted the communicating process in the astrology forecasting based on Buddhist Psychology 2. The result of analyzing the communicating model based on Buddhist Psychology consisted for the communication based on Psychology or the communication based on Buddhism and for the concept of astrology forecasting, it comprised its meaning and importance 3. A model of the astrology forecasting based on Buddhist Psychology consisted the knowledge and understanding of the astrology based on Buddhist Psychology the objectives of astrology forecasting based on Buddhist Psychology the characteristics of an astrologer based on Buddhist Psychology the communicating process in the astrology forecasting based on Buddhist Psychology and the communicating skills in the astrology forecasting based on Buddhist Psychology

Keywords: Communication Skills, Application, Forecasting, Astrology, Buddhist Psychology

บทนำ

โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ผูกพันกับชีวิตมนุษย์มาตั้งแต่ก่อนพุทธกาล โดยมีความเชื่อมโยงกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สอนให้เชื่อในผลของการกระทำ (กรรมลิขิต) เชื่อความเพียรพยายามของตนเอง จะดีหรือชั่วอยู่ที่ผลของการกระทำ (ยอดธง ทับทิวไม้, 2557) ในทางพุทธศาสนาได้มีการพยากรณ์ปรากฏให้เห็นในพระไตรปิฎกและอรรถกถาไว้หลายตอน เช่น การที่พระพุทธองค์ได้รับการพยากรณ์จากเหล่าพราหมณ์ทั้ง 8 คน ภายหลังจากพระประสูติกาลเพียง 5 วัน การที่พระองค์ทรงพยากรณ์พระสุบินของพระองค์เองก่อนที่จะทรงตรัสรู้ โดยคำพยากรณ์ของพระองค์จะตรัสแบบซีกถามเข้าหากรรม คือ ทรงพยากรณ์โดยอิงกรรมหรือการกระทำของคนโดยไม่ตรัสถึงปาฏิหาริย์ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2553) สังคมไทยได้ให้ความสำคัญแกโหราศาสตร์มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีการสืบทอดกันมาและมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มีหลักศิลาจารึกถึงการคำนวณฤกษ์ยามวัน เดือน ปี ข้างขึ้น ข้างแรม ไว้ ซึ่งโหราศาสตร์แต่เดิมนั้นถูกกำหนดขึ้นเพื่อรับใช้ชนชั้นกษัตริย์โดยเฉพาะ

นอกจากนั้น มีครูบาอาจารย์ของกษัตริย์ที่มีโอกาสได้ศึกษาศาสตร์นี้ เช่น พระยาสิทธิในสมัยสุโขทัย พระยาโหราธิบดีในสมัยอยุธยา รัชกาลที่ 1 รัชกาลที่ 4 ในสมัยรัตนโกสินทร์ และสมเด็จพระสังฆราชสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยา วชิรญาณวโรรส จึงกล่าวได้ว่าโหราศาสตร์ได้ถูกนำมาใช้ในลักษณะของการให้คำปรึกษาและการทำนายพยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์บ้านเมือง รวมถึงชะตาชีวิตของผู้ปกครองด้วย เช่น การสงครามครั้งนี้จะได้รับชัยชนะหรือความพ่ายแพ้ การเพาะปลูกปีนี้จะได้รับผลดีหรือไม่ ตลอดจนมีการกำหนดฤกษ์ยามยามตีในพิธีการต่าง ๆ แม้ในยุคปัจจุบัน โหราศาสตร์ได้กลายมาเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยได้ใช้เป็นที่พักใจเพื่อความมั่นคงทางจิตใจและยึดเอามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (พระครูสุภัทรวชิรานุกูล และ คณะ, 2563)

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาการวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารตามแนวพุทธจิตวิทยาโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาเป็นกรอบในการวิจัย พร้อมทั้งศึกษากระบวนการและทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ร่วมกับศาสตร์ร่วมสมัย และนำไปสู่การเสนอแนวทางการประยุกต์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา เพื่อให้คำปรึกษาและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทั้งทางโลกและทางธรรมได้อย่างชัดเจน ในส่วนของวิชาโหราศาสตร์ ผู้วิจัยมองเห็นว่า การวิจัยเรื่องแนวทางการประยุกต์ทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา จะทำให้เกิดประโยชน์มากกว่าการพยากรณ์โชคชะตาหรือการดูดวงในปัจจุบัน เพราะผู้ที่เดินทางมาหานัก

โหราศาสตร์ ต่างก็มีภาวะความทุกข์ในใจ มีความกังวลใจ ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่สามารถจัดการได้ด้วยตัวเอง จึงหวังพึ่งศาสตร์ทางโหราศาสตร์และนักโหราศาสตร์ให้ช่วยคลี่คลายปัญหา หรือชี้แนะทางออกของปัญหา โดยการใช้หลัก ธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักวาจาสุภาสิต นำเทคนิคและลีลาการสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแบบอย่างในการสื่อสารเพื่อให้การปรึกษา 4 ประเภท คือ 1) สันทติสนา ชี้แจงให้ชัดเจน 2) สมာทปนา การโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ฟังอยากปฏิบัติตาม 3) สมุตเตชนา ระวังให้อาจหาญแก่ลัวกล้า 4) สัมปหังสนา ปลูกใจให้ผู้มารับบริการคำปรึกษาพยากรณ์สดชื่นร่าเริง สามารถหลุดพ้นจากปัญหาจากความทุกข์ด้วยการค้นหาคำพูดที่ฟังแล้วรู้สึกประทับใจ มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น เป็นคำพูดที่ทำให้ผู้รับคำพยากรณ์เกิดแง่คิดและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารตามแนวพุทธจิตวิทยา
2. เพื่อศึกษากระบวนการและทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยทำการศึกษาใน 2 วิธี คือ

1. ศึกษาเอกสาร (Documentary-Research) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) คือคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับภาษาไทย พุทธศักราช 2539 และคัมภีร์อรรถกถา ประมวลศัพท์ ประมวลธรรม ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย แหล่งข้อมูลคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา หนังสือพุทธธรรมของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต)

2. ศึกษาเอกสาร (Secondary Source) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทความวิชาการต่าง ๆ และการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การศึกษาข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่มีความรู้ความสามารถในด้านนั้น ๆ ไม่ต่ำกว่า 10 ปี

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านโหราศาสตร์และพุทธจิตวิทยา ด้านจิตวิทยาและ

นักพยากรณ์อิสระและด้านอาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธจิตวิทยา ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการประยุกต์ทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการหาค่า (IOC) จำนวน 5 คน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ ผู้อำนวยการสถาบันโหราศาสตร์ไทย-สากล รองผู้อำนวยการสถาบันโหราศาสตร์ไทย-สากล คณาจารย์ผู้สอนโหราศาสตร์ไทยจากสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ และสถาบันโหราศาสตร์ไทย-สากล นักพยากรณ์อาชีพอิสระทั่วไปที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี และผู้ทรงคุณวุฒิด้านพุทธจิตวิทยา มาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์สรุปรูปแบบการสื่อสารตามแนวพุทธจิตวิทยา กระบวนการและทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา เสนอแนวทางการประยุกต์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำการสัมภาษณ์เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้งหมดจำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความตรงเชิงพินิจ (Face Validity) หรือ (CVI) และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาค่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งผู้วิจัยได้นำเครื่องบันทึกเสียงมาจากบทสัมภาษณ์มาทำการถอดเทป ถอดความพร้อมรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) ที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาจัดระบบวางตามหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบให้พร้อมใช้งานและจัดระเบียบข้อมูลใหม่ ออกเป็นส่วน ๆ ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการศึกษางานวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องก็ได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเนื้อหาที่ได้ทั้งหมดมาถอดเทปบรรยายเนื้อหา เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้จากเอกสาร รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ตามระเบียบวิธีวิจัย และทำการสัมภาษณ์นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ ผู้อำนวยการสถาบันโหราศาสตร์ไทย-สากล

รองผู้อำนวยการสถาบันโหราศาสตร์ไทย-สากล คณาจารย์ผู้สอนโหราศาสตร์ไทยจากสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สถาบันโหราศาสตร์ไทย-สากล นักพยากรณ์อาชีพอิสระทั่วไป ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพุทธจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่มีความรู้ความสามารถในด้านนั้น ๆ ไม่ต่ำกว่า 10 ปี

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique)

ผลการวิจัย

1. การสื่อสารตามแนวจิตวิทยาและพระพุทธรศาสนาและการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ ดังนี้

การสื่อสารตามแนวจิตวิทยา ประกอบด้วย

1) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด หรือความหมายของสิ่งต่าง ๆ จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยอาศัยสื่อหรือช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและเกิดการตอบสนองต่อกันอย่างถูกต้อง ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ส่งสารและบุคคลที่เป็นผู้รับสาร

2) กระบวนการและขั้นตอนการสื่อสาร กระบวนการของข่าวสารซึ่งเริ่มจากผู้ส่งสาร สิ่งที่เกิดกำเนิดข่าวสารหรือผู้เป็นต้นเหตุของข่าวสาร อาจเป็นบุคคลเดียวหรือหลายคนก็ได้ ใช้ข่าวสารเนื้อหาสาระหรือเครื่องหมายที่ผู้ส่งดำเนินการถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร ส่งผ่านช่องทางสื่อกลางในการนำข่าวสารไปยังผู้รับสาร เช่น หนังสือ ภาพยนต์ โทรทัศน์ วิทยุ โทรศัพท์ ไปยังผู้รับสาร บุคคลหรือกลุ่มคน หรือสิ่งของที่ทำหน้าที่รับรู้ข่าวสารที่ส่งมาจากผู้ส่งข่าวสาร แบ่งเป็น อวัจนภาษา คือ ภาษาที่ไม่ใช่คำพูด สัญลักษณ์ อากัปกริยา และวัจนภาษา คือ ภาษาที่ใช้คำพูด ภาษาพูด ภาษาเขียน การสื่อสารกับช่องทางที่ใช้ได้แก่ ตา (การเห็น) หู (ได้ยิน) จมูก (ได้กลิ่น) มือ (สัมผัส) ปาก ลิ้น (การลิ้มรส)

3) วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้น คือ ต้องรับฟังผู้มาขอคำปรึกษาด้วยใช้ทักษะการถาม ทักษะการสะท้อนปัญหาและทักษะการสะท้อนความรู้สึกทั้งทางภาษาพูด และความรู้สึกออกไปให้เขาได้เกิดความเข้าใจและแนวทางในการออกจากปัญหาได้ด้วย

4) ทักษะการสื่อสาร องค์ประกอบที่มีส่วนทำให้ทักษะการสื่อสารเกิดผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ หากผู้ส่งสารและผู้รับสารมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน จะช่วยให้การสื่อสารครั้งนั้น ๆ ประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น แรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้นสิ่งอื่นที่ช่วยสนับสนุนความน่าสนใจ นอกจากส่วนที่เป็นเนื้อหาหรือสารที่ต้องการนำเสนอ เช่น ขอรางวัล ทศนคติ เป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่ผู้ส่งสาร หรือผู้รับสาร

ที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่ง หรืออาจเป็นความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่ได้รับ และประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ผู้ส่งสารหรือผู้รับสารเคยได้รับมา ทำให้มีความรู้เข้าใจในเรื่องที่นำเสนอได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่เคยได้สัมผัสมาก่อน

การสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา ประกอบด้วย

1) หลักธรรมที่ใช้ในการสื่อสารในทางพระพุทธศาสนาต้องมีหลักการและรูปแบบที่ชัดเจน กล่าวคือ การพูดด้วยวาจาที่เป็นไปเพื่อส่งเสริมการสร้างกุศลคุณงามความดี เป็นไปเพื่อประโยชน์สุข วาจาในทางพระพุทธศาสนาเป็นวาจาที่มีลักษณะของคำพูดที่พูดด้วยดี เป็นการพูดด้วยใจจริง เป็นคำสุภาพ เป็นคำพูดที่มีประโยชน์ เป็นเครื่องมือที่จะสร้างประโยชน์สุข ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคม กล่าวคือ ทำให้ผู้ฟังเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมได้ เกิดการพัฒนาตนส่วนในระดับสังคมนั้นในด้านการเมืองการปกครอง ทำให้ผู้มีหน้าที่ปกครองเป็นคนซื่อสัตย์ ยุติธรรม ไม่มีอคติ สังคมเกิดความสงบเรียบร้อยอยู่เย็นเป็นสุข ด้านสังคมสงเคราะห์ ทำให้คนในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้นทั้งในระดับครอบครัวสังคมและประเทศชาติ

2) วิธีการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา ประกอบด้วยหลักการสร้างศรัทธาด้วยปัญญา การพัฒนาศรัทธาและปัญญาเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ส่งผลทำให้มีปฏิภาที่นำเลื่อมใส หลักการสนทนาเปิดใจ มีจิตอาสาพัฒนาความร่วมมือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ หลักการเสริมสร้างปัญญา มีความมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของตนเอง ยกกระดับความรู้ ความสามารถ รวมทั้งมีสติปัญญาสูงขึ้น และหลักการแสวงหาสันติ เป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุขทั้งภายในและภายนอก ความสุขสงบอันเกิดจากได้ปฏิบัติตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา

3) แนวคิดเกี่ยวกับการพยากรณ์โหราศาสตร์ ประกอบด้วย

3.1) ความหมายความสำคัญการพยากรณ์โหราศาสตร์ เป็นศาสตร์แห่งกาลเวลา อาศัยดวงดาวเป็นเครื่องมือ เป็นเครื่องชี้ในการพยากรณ์ เนื่องจากอำนาจการเคลื่อนที่ของดาวอัฐเคราะห์และโลก ตามหลักดาราศาสตร์ ซึ่งส่งผลต่อทุกสรรพสิ่งในโลก เครื่องมือสำคัญของวิชา “โหราศาสตร์” คือ วิชา “ตรรกศาสตร์” เป็นวิชาการว่าด้วยรูปและนามแสดงกาลเวลาการส่องสว่าง ฤดูกาล ความดึงดูด และพลังงานที่มีอิทธิพลด้านพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นหนึ่งในวิชาที่ว่าด้วยการพยากรณ์โชคชะตาในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นกับบุคคล สังคม โดยใช้ดวงดาวและที่สำคัญคือวิชาโหรา ศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา ผลกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ มาเป็นปัจจัยในการกำหนดและเป็นวิชาการที่ใช้การคำนวณตัวเลข บันทึกรวบรวมไว้เป็นสถิตินำมาเป็นข้อมูล รวมทั้งการคิดและค้นคว้าถึงเหตุและผล โดยเรียนรู้อย่างชัดเจนในโหราศาสตร์และดาราศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน โดยครอบคลุมหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน

3.2) คุณลักษณะของโหราจารย์ ประกอบด้วย ไม่ควรหาโอกาสเอาผลประโยชน์จากเจ้าชะตา โดยการเรียกร้อยเงินทองหรือทรัพย์สินใด ๆ จากเจ้าชะตา ไม่ควรโฆษณาตนเองในขณะพยากรณ์ ซึ่งเป็นการโอ้อวดความสามารถของตนเองต่อหน้าเจ้าชะตาหรือแขกอื่น ๆ ไม่ควรทำถกพยากรณ์ของของโหราจารย์คนอื่น ๆ ควรพยากรณ์ให้ตรงจุดไม่ปิดบังอำพราง ควรเป็นผู้แก้ปัญหาให้ โดยพยากรณ์ให้ตรงจุดที่เจ้าของชะตาต้องการทราบ และควรบอกให้หมดไม่ควรขยี้ไว้เพื่อให้มาหาคราวต่อไปอีก ควรระมัดระวังถ้อยคำที่ใช้พยากรณ์ ควรใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ไม่ควรกล่าวผลสุภาพ และอย่าพยายามซักถามก้าวก่าย ในเรื่องส่วนตัวของเจ้าชะตามากเกินไปและต้องรักษาความลับของผู้มาให้พยากรณ์ เช่นเดียวกับแพทย์ ต้องรักษาความลับของคนไข้ ไม่เอาเรื่องของเจ้าชะตาไปวิพากษ์วิจารณ์เป็นที่สนุกสนานขบขัน

กระบวนการและขั้นตอนการพยากรณ์โหราศาสตร์ ในยุคปัจจุบันมีความเจริญและแพร่หลายอย่างสูงสุด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย และได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งศาสนา จิตวิทยาและปรัชญา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาของสังคม โหราศาสตร์ได้อาศัยหลัก วิชาสถิติและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยการตั้งสมมุติฐาน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การทำรายงานและการทบทวนวิเคราะห์ข้อมูล สามารถใช้เป็นเครื่องมือทางด้านจิตวิทยา เพื่อให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาในการตัดสินใจด้านการดำรงชีวิต

ทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ เป็นองค์ความรู้ทางโหราศาสตร์ที่เกิดจากการเคลื่อนที่ของเทวดาที่ไปบนท้องฟ้า เป็นการสังเกตประจำของคนโบราณ และบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลก เก็บเป็นสถิติจนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ สิ่งที่โหราศาสตร์ศึกษา คือ ดาวเคราะห์ ความหมายของดาว การโคจรของดวงดาว จักรราศี ธาตุประจำราศี ความหมายของธาตุ อิทธิพลของสัญลักษณ์และความหมาย เรือนชะตา มุมสัมพันธ์ การแปลความหมาย มีสองแนวทาง คือ เน้นเหตุการณ์กับเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการและทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ดังนี้

กระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา
นักโหราศาสตร์นั้นต้องอาศัยการศึกษาโครงสร้างด้านจิตวิทยาของบุคคลในการพยากรณ์ดวงชะตา มาประมวลกับองค์ความรู้ทางโหราศาสตร์ แล้วจึงสามารถพยากรณ์ เมื่อกล่าว

เป็นคำทำนายออกมา ก็ยังต้องอาศัยหลักจิตวิทยาและหลักปรัชญาเป็นหลักในการอุปมาหรือหลักการเปรียบเทียบทางด้านปรัชญาเพื่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อถือแก่ผู้มาขอรับการพยากรณ์

ทักษะที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ความรู้ทางโหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยาเกิดจากการเคลื่อนที่ของเทหวัตถุที่ไปบนท้องฟ้าเป็นการสังเกตประจำของคนโบราณ และบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลก เก็บเป็นสถิติจนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์

คุณลักษณะของโหราจารย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วยโหราจารย์ต้องพึงรักษาความลับของผู้มาขอรับการพยากรณ์ เสมอด้วยเป็นความลับของตนเอง ไม่ควรให้คำพยากรณ์แม้ว่าจะเป็นเรื่องจริงก็ตาม หากเป็นเหตุให้กระทบกระเทือนต่อผู้มาขอรับการพยากรณ์อย่างเช่นในเรื่องความร้ายแรง อย่าใช้ภาษาคำพยากรณ์เป็นเชิงบริภาษ หรือภาษาที่หยาบคายกับผู้มาขอรับการพยากรณ์ทำให้ผู้มาขอรับการพยากรณ์มีความละอายในท่ามกลางชุมชน พึงรักษาความเที่ยงธรรมในการพยากรณ์ อย่ามีอคติลำเอียงใด ๆ อย่าเชื่อข่าว อย่ามีอุปาทาน ไม่ควรสนับสนุนให้ผู้มาขอรับการพยากรณ์ไปทำการที่ผิดกฎหมายและศีลธรรม เช่น สนับสนุนให้ฉ้อราษฎร์บังหลวง

3. การเสนอแนวทางการประยุกต์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา นักโหราศาสตร์ต้องศึกษาโครงสร้างด้านจิตวิทยาของบุคคลในการพยากรณ์ดวงชะตา แล้วจึงสามารถสื่อสารในการพยากรณ์

วัตถุประสงค์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา เพื่อให้มีความเข้าใจในศักยภาพของตนเองและผู้อื่น จะทำให้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

คุณลักษณะของโหราจารย์ตามแนวพุทธจิตวิทยาโหราจารย์ ประกอบด้วยต้องพยากรณ์โดยปราศจาก โลภะ โทสะ โมหะและพยากรณ์โดยปราศจากอคติ

กระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา นักโหราศาสตร์ต้องทำหน้าที่คล้ายจิตแพทย์ เพื่อช่วยแนะนำผู้ที่เดินทางมาปรึกษาปัญหาด้วยความทุกข์ใจให้กลับไปพร้อมด้วยวิธีแก้ไขปัญหาและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

ทักษะที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา เกิดจากการเคลื่อนที่ของเทหวัตถุที่ไปบนท้องฟ้าเป็นการสังเกตประจำของคนโบราณและบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลก เก็บเป็นสถิติจนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง “แนวทางการประยุกต์ทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา” มีประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการประยุกต์ทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การสื่อสารตามแนวจิตวิทยาและพระพุทธศาสนาและการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ด้านการสื่อสารตามแนวจิตวิทยา 2) ด้านการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา 3) ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการพยากรณ์โหราศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณจันทอง แมนสุมิตรชัย (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารอย่างสันติเชิงพุทธจิตวิทยา” พบว่า การสื่อสารตามหลักจิตวิทยา นับเป็นการสื่อสารที่เริ่มต้นมาจากจิตใจภายในของผู้ที่ต้องการจะสื่อสาร ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องในตนเอง ทั้งไม่มีการแบ่งแยกภายในใจ ภาษาที่ใช้สื่อออกมาเป็นคำพูด และไม่เป็นคำพูด ก็จะเป็นการสื่อสารที่สอดคล้องกันทั้งภายในภายนอกตัวเรา แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับ 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยภายใน คือ ด้านคุณลักษณะของบุคคล และ (2) ปัจจัยภายนอก คือ ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดการสื่อสารอย่างไม่สันติโดยแสดงออกมาเป็นภาษาพูด และกิริยาท่าทางที่รวมเรียกว่าพฤติกรรมทั้งนี้ องค์ประกอบที่ส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารตามหลักจิตวิทยาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การแสดงออกที่แท้จริงผ่านองค์ประกอบ 4 ประการ คือ สังเกต รู้สึก ต้องการ ขอร้อง (2) ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น และ (3) ทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างสันติ คือ การใช้ภาษาเชิงบวกในการสื่อสาร เป็นการใช้ประโยคบอกเล่าแทนการใช้ประโยคปฏิเสธ

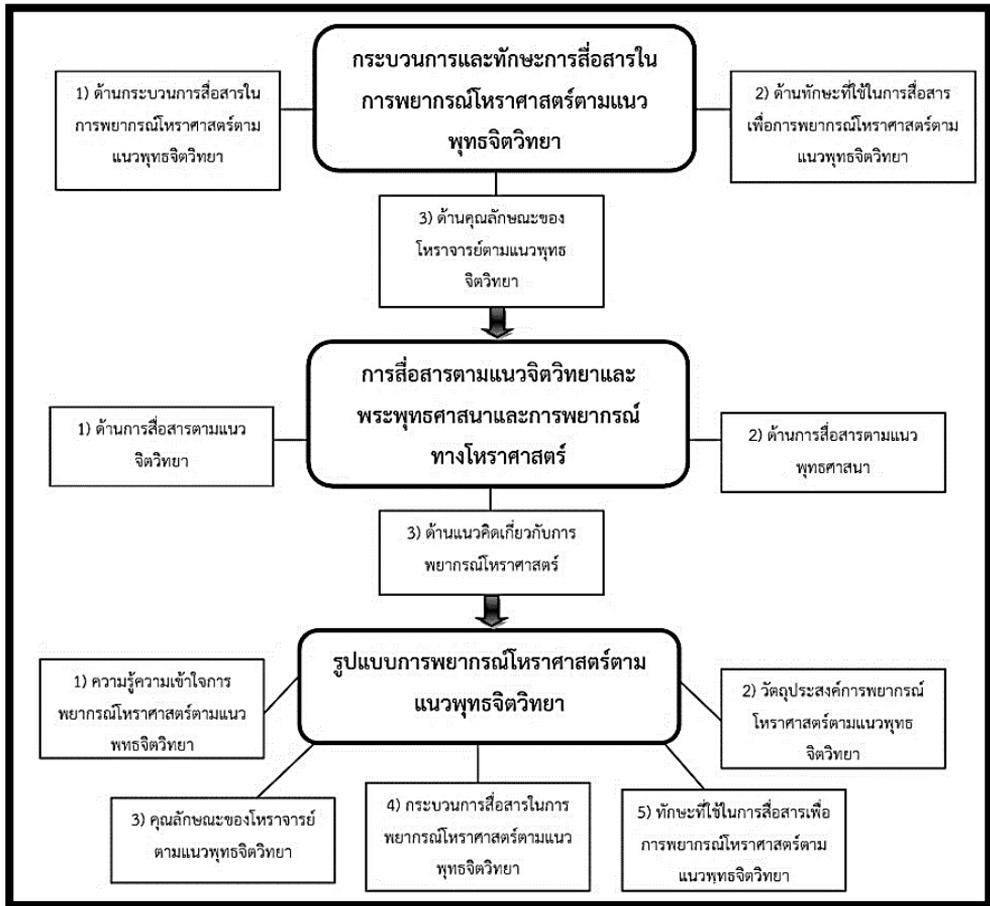
ผลการวิเคราะห์กระบวนการและทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย 1) ด้านกระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 2) ด้านทักษะที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 3) ด้านคุณลักษณะของโหราจารย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐณัช แก้วผลึก (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การปรึกษาทางโหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยาเพื่อลดความทุกข์” พบว่า การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา เพื่อลดความทุกข์ให้ความสำคัญที่ตัวบุคคล โดยสนับสนุนให้ผู้รับบริการเปิดรับประสบการณ์ (ทุกข์) ประเมินตนเองอย่างถ่องแท้ ค้นหาสาเหตุทุกข์ตามความเป็นจริง (สมุทัย) เชื่อมั่นและเต็มใจที่จะพัฒนาตัวเอง (นิโรธ) เพื่อที่จะสามารถเผชิญปัญหา

ปัจจุบันและอนาคต (มรรค) การปรึกษาทางโหราศาสตร์ พบว่า โหราจารย์ให้การช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ทั้งด้านปัญหาส่วนตัว การศึกษา อาชีพ ครอบครัว เป็นต้น โดยการหยิบยื่นสัมพันธภาพอันดีระหว่างโหราจารย์และผู้ขอคำปรึกษา เพื่อที่จะได้เปิดเผยตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตนเองกระบวนการปรึกษาต้องใช้เวลา กำลังความสามารถ และประสบการณ์อย่างต่อเนื่องทั้งสองฝ่าย ถ้าพบว่าผู้รับคำปรึกษามีเคราะห์ประสบทุกข์ ก็แนะนำให้ใช้สติสัมปชัญญะ ไม่ประมาท ด้วยการเสริมกำลังใจ เมื่อผู้รับคำปรึกษามีโชค ก็เตือนสติไม่ให้ประมาทและหลงระเหิงในโชค

การเสนอแนวทางการประยุกต์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 2) วัตถุประสงค์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 3) คุณลักษณะของโหราจารย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 4) กระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 5) ทักษะที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวาลี ชิมานนท์ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการปรึกษาความรักตามแนวพุทธจิตวิทยามุรณาการร่วมกับโหราศาสตร์สำหรับวัยผู้ใหญ่” พบว่า บุรณาการวิธีการให้คำพยากรณ์ตามหลักพุทธจิตวิทยากับหลักโหราศาสตร์มีหลักการที่สำคัญ คือ ชี้แจงถึงปัญหาให้กระจ่างชัดเจนโน้มน้าวจิตใจให้ปฏิบัติตาม ให้มีความมุ่งมั่นต่อการแก้ไขปัญหา และให้เกิดความสุขใจมองเห็นหนทางแก้ไขปัญหาคือ ความทุกข์นั้นได้ด้วยหลักการเหตุผลในพุทธจิตวิทยา อยู่บนพื้นฐานของหลักกรรม คือ การแก้ทุกข์ด้วยการกระทำตามความเป็นจริง ตามเหตุ ตามปัจจัย ด้วยสติสัมปชัญญะ ด้วยความไม่ประมาท ซึ่งหากนักโหราศาสตร์ที่เป็นผู้ให้คำพยากรณ์ มีความเข้าใจในหลักพุทธจิตวิทยาก็จะช่วยนำผู้ที่มีทุกข์ให้เข้าใจถึงกระบวนการแห่งความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิตและจิตใจได้ภายใต้ลำดับขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพและเสวนา เป็นขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา (2) ขั้นตอนวินิจฉัยปัญหาและสาเหตุเป็นขั้นตอนที่ใช้หลักโหราศาสตร์เพื่อผู้รับคำปรึกษาได้เปิดเผยเรื่องราวต่าง ๆ ในการขอรับคำปรึกษาอย่างมีสติสัมปชัญญะ สามารถวิเคราะห์รายละเอียดปัญหาได้ด้วยตนเอง (3) ขั้นตอนแนะนำหนทางคลายทุกข์ที่ผู้ให้คำปรึกษานำหลักพุทธจิตวิทยาได้แก่ อริยสัจ 4 โยนิโสมนสิการ, วิภังชวาท, และฆราวาสธรรม 4 เป็นหลัก มาบูรณาการร่วมกับการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาด้านจิตใจ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจเลือกวิธีการในการแก้ไขปัญหามาเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม การให้คำปรึกษาบรรลุผลตามที่ต้องการแล้ว

องค์ความรู้จากการวิจัย

การสื่อสารตามแนวจิตวิทยาและพระพุทธศาสนาและการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสื่อสารตามแนวจิตวิทยา 2) ด้านการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา 3) ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการพยากรณ์โหราศาสตร์ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์กระบวนการและทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านกระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 2) ด้านทักษะที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 3) ด้านคุณลักษณะของโหราจารย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา แล้วนำมาซึ่งการเสนอแนวทางการประยุกต์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 2) วัตถุประสงค์การพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 3) คุณลักษณะของโหราจารย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 4) กระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา 5) ทักษะที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

พัฒนากระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา เป็นหลักสูตรอบรมให้กับนักโหราศาสตร์รุ่นใหม่มีความรู้เรื่องหลักธรรมในพระไตรปิฎก และฝึกปฏิบัติการวิปัสณากรรมฐาน เกิดความเข้าใจจากการฝึกปฏิบัติจริง ทำให้สามารถให้คำแนะนำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีผู้สนใจศึกษาเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ทักษะการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรมีการวิจัยด้านการหาแนวทางการประยุกต์ทักษะการสื่อสาร เพื่อการปรึกษาตามแนวพุทธจิตวิทยาในการพยากรณ์โหราศาสตร์ โดยใช้กระบวนการจากการศึกษาในครั้งนี้

2) ควรมีการวิจัยด้านการศึกษาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อชาวไทยพุทธตามแนวพุทธจิตวิทยา

3) ควรมีการวิจัยด้านการประยุกต์หลักโหราศาสตร์กับพุทธจิตวิทยา เพื่อเป็นวิธีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สมาคมโหราศาสตร์นานาชาติและสถาบันโหราศาสตร์ไทย-สากล ควรนำองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์ ตามแนวพุทธจิตวิทยา ไปจัดทำหลักสูตรให้คำปรึกษาเพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติสำหรับนักโหราศาสตร์รุ่นใหม่

2) สมาคมโหราศาสตร์นานาชาติและสถาบันโหราศาสตร์ไทย-สากล ได้บรรจุองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระวิชาที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้ นำไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้ นักโหราศาสตร์รุ่นใหม่ได้เรียนรู้กระบวนการขั้นตอนของการสื่อสารในการพยากรณ์โหราศาสตร์บูรณาการกับพุทธจิตวิทยาที่ถูกต้อง

รายการอ้างอิง

- ณัฐณัช แก้วผลึก. (2561). *การปรึกษาทางโหราศาสตร์ตามแนวพุทธจิตวิทยาเพื่อลดความทุกข์* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูสุภัทรวชิรานุกุล. (2563). การประยุกต์ใช้หลักโหราศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 11(2), 410-426.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: ธนธัชกาพิมพ์.
- พินิจทอง แมนสุมิตรชัย. (2559). *รูปแบบการสื่อสารอย่างสันติเชิงพุทธจิตวิทยา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.
- ยอดธง ทับทิวไม้. (2557). *โหราศาสตร์เศรษฐกิจและการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เดลฟี.
- สราราลี ชิมานนท์. (2565). *กระบวนการปรึกษาความรักตามแนวพุทธจิตวิทยาบูรณาการร่วมกับโหราศาสตร์สำหรับวัยผู้ใหญ่* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.